

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1. Vtrum in Christo fuerit vna operatio diuinitatis, & humanitatis, vel plures.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

Super Questionis 19. Artic. primum.

QVÆSTIO XIX.

De pertinentibus ad virtutem Christi quantum ad operationem in quatuor articulis diuisa.

Titulus articuli presentis & sequentis, accurata eger annotatione, sui sensus, nam cum vnum multipliciter dicat, consequens est vt operatio vna multipliciter dicatur. In proposito aut, vt Auctor ipse in hoc articulo insinuat, & in sequenti aperte testat, sermo est de operationis vnitatem in principium actuum, non quodcumque, sed proprium, hoc est virtute propria agens, ita vt operatio vna appellatur, quæ est ab vno tantum actiuo principio virtute propria, & si pluribus actiuis principijs in suas proprias virtutes est, non est operatio vna, perinde ergo est querere, an diuinitatis & humanitatis in Christo sit vna tantum operatio, ac si quereretur, an in Christo sit vnum tantum principium operandi virtute propria siue illud sit sola diuinitas siue compositum quid ex humanitate & diuinitate, siue sola humanitas. Quod tamè nullus vnquam opinatus est, credens incarnati Verbi mysterium. Est aut mouendi hunc articulum ratio, & hæresis ponendum in Christo vnâ naturam compositam ex deitate & humanitate, quoniam consequenter poneret vna tantum confusa operatio in Christo, quia poneretur in eo vnâ tantum principium virtute propria actiuum. In natura illa tercia confusa, & multo magis hæresis ponendum in Christo solâ deitatem esse actiuâ virtute propria, humanitatem vero esse purum instrumentum sine propria virtute (quales fuerunt subrahentes Christo voluntatem humanâ, vel eius actum) quoniam secundum hoc in Christo consequenter poneretur deitatis & humanitatis vna tantum operatio, iuxta vnitatem actiuum principij proprii. At si in Christo deitas agit virtute propria, & humanitas agit etiam virtute propria (quæuis coagat simul deitas & humanitas in Christo operatio vna tantum, sed est vna & multe. Verbi gratia, dum Christus sanauit infirmum tangendo, si fuit in illo opere aliquis actus cauatus ab humanitate virtute propria, & aliquis cauatus a diuinitate virtute propria, operatio illa non est vna tantum, sed est quidam vna & multe. Vna puta sanatio, quia virtute propria deitatis, & ab humanitate instrumentali est, dux vero, quia adiungitur deitate operationi operatio, quæ est ab humanitate virtute propria, dum sanationi coniungitur voluntaria coactio: sanatio enim vna operatio est a deitate per humanitatem, contactus autem voluntarius poneretur humana operatio a propria humanitatis virtute. Si autem sola deitas propria virtute operari ponatur, & humanitas solum vapore exequis principalis agens virtutem poneretur, vna tantum operatio inueniretur in huiusmodi curatione. Hæc de rit.

DEINDE considerandum est de unitate operationis Christi.

Et circa hoc querunt quatuor: Primo, Vtrum in Christo sit vna operatio diuinitatis & humanitatis, vel plures.

Secundo, Vtrum in Christo sint plures operationes secundum humanam naturam.

Tertio, Vtrum Christus secundum humanam operationem aliquid sibi meruerit.

Quarto, Vtrum per eam aliquid meruerit nobis.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum in Christo sit vna tantum operatio diuinitatis & humanitatis.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod in Christo sit vna tantum operatio diuinitatis & humanitatis. Dicit enim Dion. * in 2. cap. de Di. no. Discreta autem est benignissima circa nos Dei operatio pro hoc, quod secundum nos ex nobis integre uereque humanum est Verbum, quod est supra substantiam, & operari & pati, quæcunque humanæ eius diuinæque operationi congruunt ubi vnâ operationem nominat, humanam & diuinam, quæ in Greco dicitur theandrica, id est, Dei uirilis. uidetur igitur esse vna operatio composita in Christo.

2. Præ. Principalis agentis, & instrumenti est vna sola operatio: sed humana natura in Christo fuit instrumentum diuinæ, ut supra dictum est. * ergo eadē est diuinæ, & humanæ naturæ in Christo operatio.

3. Præ. Cum in Christo sint duæ naturæ in vna hypostasi vel persona, necessarium est vnum & idem esse, quod pertinet ad hypostasim vel personam: sed operatio pertinet ad hypostasim vel personam: nihil enim operatur nisi suppositum subsistens, unde secundum Philosophum actus sunt singulariū. * ergo in Christo est vna & eadē operatio diuinitatis, & humanitatis.

4. Præ. Sicuti esse est hypostasis subsistentis, ita etiam operari: sed propter vnitatem hypostasis est in Christo vnum esse,

ut supra dictum est. * ergo etiā propter eandem unitatem est in Christo vna operatio.

5. Præ. Vbi est vnum operatum, ibi est vna operatio: sed idem operatum erat diuinitatis & humanitatis, sicut sanatio leprosi, vel suscitatio mortui. ergo uidetur quod in Christo sit vna tantum operatio diuinitatis & humanitatis.

SED CONTRA est, quod Amb. * dicit in 2. lib. ad Gratianum imperatorem, Quemadmodum eadem operatio diuersa est potestatis, nunquid sic potest minor quemadmodum maior operari, aut vna operatio potest esse, ubi diuersa substantia est?

RESPON. Dicendum, quod supra * dicti hæretici, qui posuerunt in Christo vnâ voluntatem, posuerunt etiam in Christo vnâ operationem. Et ut eorum opinio erronea melius intelligatur, considerandum est, quod vbi cumque sunt plura agentia ordinata, inferius mouetur a superioribus, sicut in homine corpus mouetur ab anima, & inferiores vires a ratione. Sic igitur actiones & motus inferioris principij sunt magis operata quedam operationes: id autem quod pertinet ad supremum principium, est proprie operatio, puta, si dicamus in homine quod ambulare, quod est pedum, & palpare, quod est manuum, sunt quedam hominis operata, quorum vnus operatur anima per pedes, aliud per manus. & quia est eadē anima operans per utrumque, ex parte ipsius operantis, quod est primum principium mouens, est vna & indifferens operatio: ex parte autem ipsorum operatorum dicitur inuenitur. Sicut autem in homine puro corpus mouetur ab anima, & appetitus sensitivus a rationali, ita in Domino Iesu Christo humana natura mouebatur & regeretur a diuina. Et ideo dicebant, quod eadem est operatio & indifferens ex parte ipsius diuinitatis operantis: sunt tamē diuersa operata, in quantum, si diuinitas Christi aliud agebat per seipsam, sicut quod portabat oia uerbo uirtutis suæ: aliud autem per humanam naturam, sicut quod corporaliter ambulat. Vnde in sexta Synodo inducuntur verba Severi hæretici, sic dicentis. Ea que agebantur & operabantur ab vno Christo, multum differunt: quedam enim sunt Deo decibilia, quedam humana, ueluti corporaliter uadere super

pria, & humanitas agit etiam virtute propria (quæuis coagat simul deitas & humanitas in Christo operatio vna tantum, sed est vna & multe. Verbi gratia, dum Christus sanauit infirmum tangendo, si fuit in illo opere aliquis actus cauatus ab humanitate virtute propria, & aliquis cauatus a diuinitate virtute propria, operatio illa non est vna tantum, sed est quidam vna & multe. Vna puta sanatio, quia virtute propria deitatis, & ab humanitate instrumentali est, dux vero, quia adiungitur deitate operationi operatio, quæ est ab humanitate virtute propria, dum sanationi coniungitur voluntaria coactio: sanatio enim vna operatio est a deitate per humanitatem, contactus autem voluntarius poneretur humana operatio a propria humanitatis virtute. Si autem sola deitas propria virtute operari ponatur, & humanitas solum vapore exequis principalis agens virtutem poneretur, vna tantum operatio inueniretur in huiusmodi curatione. Hæc de rit.

In corpore articulo primo recitatur simul & declaratur hæreticorum positio cum fundamento: secundum ostenditur radix erroris eorum: tertio respondetur quæsitio ibi, Et ideo vbi cumque mouens & motum.

Quod ad primum erronea conclusio est. In Christo est vna tantum operatio, licet sint multa operata. Probat, quia vnum tantum est in Christo principium actiuum, scilicet deitas: humanitas autem instrumentaliter se habet. Declaratur hæc & in anima respectu organorum corporum, & respectu virtutum sensitiuarum.

Quod ad secundum radix errandi ponitur, quia non distinxerunt operationem instrumenti per propriam

In q. 25. ar. 1. ad 2. & 3. dist. 10. q. 1. ar. 2. q. 1. ad 3. & dist. 18. ar. 1. & 4. c. 6. na. c. 36. & ar. 1. ad 2. & 6. & uni. ar. 1. ad 16. & ar. 5. & opu. 3. c. 219. Cap. 2. inter finem & medium c.

Q. 13. artic. 3.

Lib. 1. Meraph. c. 1. ante modum to. 3.

Lib. 1. de cau. pag. 10. cap. 1.

Q. 13.

Est ep. c. 4. prin.

pram formam, vel per participationem agentis. Declarantur hæc in artificialibus, artifice, & terra, & in naturalibus igne respectu artis: quod potes declarare tu respectu aë vegetativæ, cuius instrumentum ponitur ignis in augmento, ut patet in 2. de Anima contra Empedoclem. Indistinctio igitur operationis, & cōio agentis, quia principale vitæ propria operatione instrumenti, & instrumenti participat operationem propriam, principalis errandi occasio fuit.

Quo ad tertium conclusio est, In Christo sunt duæ operationes. Probatur primo ratione ostensiva: scilicet, ad virtutem Leonis: tertio ducendo ad impossibile: quarto definitioe Synodi. Oia clara sunt in litera.

In ratiōne ad quartum, adverte & perspicue sensum literæ, ponentis differentiam inter esse, & operari respectu naturæ, & personæ. Ponitur siquidem primo modo utriusque convenientia in hoc, quod verumque hoc est tā esse, quam operari, est personæ à natura, ita quod utriusque habeat naturam pro principio, & personam pro subiecto, quod est, quod operatur. Deinde subditur differentia inter verumque, quia in constitutione personæ à natura esse habere terminus, quia spectat ad ipsam personæ constitutionem, ut propria actualitas eius persona enim nihil aliud est, quam natura deducta ad hoc, quod sic proprie id, quod est. Et hinc provenit, ut unitas personæ exigat unitatem esse: oportet namque constitutionem unius personæ, ad unum tantummodo terminum compleri. Operatio vero non sic habet: constituendo personam, dat operari, sicut dat esse, sed persona iā existens profert, mediante natura, operationem. Et ideo unitas personæ non exigit unitatem operationis. Vbi vides, quod esse

terram, profecto humani est: curibus vero vexatis, & ambulare super terram, penitus non valentibus. sanum gressum donare, Deo decibile est. Sed vnus. f. incarnatū Verbū, hoc & illud operatus est, & uequaquā hoc quidem huius, hoc vero huius est nature: neque eo, quod diuersa sunt operamēta, ideo duas operatrices naturas atque formas iuste describitur: sed in hoc decipiebantur, quia actio eius, quod mouetur ab altero, est duplex. Vna quidem, quam habet s. m. propriam formam, alia autē, quā habet, s. m. quod mouetur ab alio: sicut securis operatio s. m. propriam formam, est incisio: s. m. autē, quod mouetur ab artifice, operatio eius est facere scammum. Operatio igitur, quæ est alicuius rei s. m. suam formā est propria eius: nec pertinet ad mouentē, nisi s. m. quod utitur huiusmodi re ad suam operationem: sicut calescere est propria operatio ignis, non autem fabri, nisi quantum utitur igne ad calefaciendum ferrum: sed illa operatio, quæ est res solum s. m. quod mouetur ab alio, non est alia propter operationem mouentis ipsam: sicut facere scammū, non est solum operatio securis ab operatione artificis, sed securis participat instrumentali operatiōnem a tificis: & ideo vbi cumque mouens, & motum habent diuersas formas seu virtutes operatiuas, ibi oportet, quod sit alia operatio mouentis, & alia operatio propria moti: licet motū participet operationem mouētis, & mouēs utatur operatione moti, & sic utrumque agat cū cōmunionē alterius. Sic igitur in Christo humana natura habet propriam formam, & virtutē, per quam operatur, & similiter diuina. Vnde humana natura habet propriam operationem distinctam ab operatione diuinæ, & econuerso. Et tū diuina natura utitur operatione naturæ humanæ, sicut operatione sui instrumenti. & similiter humana natura participat operationem diuinæ naturæ, sicut instrumentum participat operationem principalem agentis. Et hoc est, quod dicit Leo Papa in Epistola ad Flavianū. * Agit vtraque forma. scilicet, tā natura diuina, quam humana in Christo, cum alterius cōmunionē, quod proprium est: Verbo. scilicet, operante quod Verbi est, & carne exequente quod carnis est. Si vero esset una unō opera-

tio diuinitatis, & humanitatis in Christo, oporteret dicere, uel quod humana natura non haberet propriam formam, & virtutem (de diuina enim hoc dici est impossibile) ex quo sequeretur, quod in Christo esset tantum diuina operatio: uel oporteret dicere, quod ex diuina uirtute, & humana esset conflata in Christo una uirtus, quorum utrumque est impossibile. Nam per primum horum ponitur natura humana in Christo esse imperfecta: per secundum uero ponitur cōfusio naturarū. & ideo rationabiliter in 6. Synodo hæc opinio est cōdemnata, in cuius determinatione dicitur. Duas naturales operationes indiuise, in cōuertibiliter, inconfuse, inseparabiliter, in eodem domino Iesu Christo uero Deo nostro glorificamus, hoc est, diuinam operationem, & humanam operationem.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod Dionysius ponit in Christo operationem theandricā. id est, diuinā uirilem, uel diuinā humanā, non per aliquā cōfusionem operationū seu uirtutum utriusque; natura, sed per hoc, quod diuina operatio eius utitur humana, & humana eius operatio participat uirtutē diuinæ operationis. Vnde dicit ipse dicit in quadam epistola ad Caium. * Super hominem operabatur ea, quæ sunt hominis. quod monstrat, Virgo supernaturaliter cōcipiēs, & aqua instabilis, terrenorū pedū sustinens grauitatē. Manifestum est, non quod concipi est humanæ naturæ, similiter & ambulare: sed utrumque fuit in Christo supernaturaliter & similiter diuina operabatur humanitas: sicut cū sanauit leprosum tagendo. Vnde in eadē epistola subdit. * Non s. m. Deū diuina faciens, non humana s. m. hominē, sed Deo homine factō, noua quadam Dei, & hominis operatione. Quod autē intellexerit duas esse operationes in Christo, unam diuinæ naturæ, aliam autē humanæ, patet ex his, quæ dicitur in 2. ca. de diuinitate. * non ubi dicit, quod his, quæ pertinent ad humanam eius operationem. Pater, & Spiritus sanctus nulla ratione cōicant: nisi quis dixerit s. m. benignissimam, & misericordem uoluntatem, in quātum. scilicet, Pater & Spiritus sanctus ex sua misericordia uoluerunt Christū agere, & pati humana. Addit autē, & omnē sublimissimā, & ineffabilem Dei operationem, quā homo pro nobis factus adimpleuit, immutabilis pfecto Deo, &

immediate in personā, à natura est operari uero iam constituta persona habet à natura ipsa, mediante natura: habet enim operatio naturam, & ut principium, & ut susceptum proximum saltem median te potentia, personam autem, ut primū operans, ut quod: esse uero naturam, habet, ut principium quantum tantum, & personam ut immediatū subiectum quod est. Eadē ergo est doctrina hic & superius tradita: non enim docemur hic, quod esse sit de intrinseco intellectu personæ, sed quod pertinet ad constitutionem personæ. Et uere sic est, quoniam constitutio personæ est constitutio ipsius esse, tum quia non alia constitutione sit persona, & aliam sit esse, sed una & eadē: tum, quia ad hoc cōstituitur persona, ut sit, quod est dictū, cōstitutionem personæ terminari ad esse, tāquam ad ipsi personæ propria, immediatam uel inamque actualitatem, infra latitudinem sui generis, scilicet substantiæ.

In ratiōne ad quintum uide notitiam, quod cum proprijs operatijs singularium operationum (diuinæ scilicet, & humanæ) stare dicitur unitatem operati respectu utriusque: non per uiam proprietatis, quia hoc repugnat his, quæ nunc immediate dicta sunt, sed per uiam concursus seu cōmunionis. Numquā enim operatum proprium unius operationis est operatum alterius, ut in principio responsionis docemur: sed operatum proprium unius potest esse operatum commune sibi & alteri operationi, ut sanatio leprosi est proprium operatum diuinæ operationis, & cum hoc est commune operatum dicitur diuinæ operationi, & humano cōtū participanti diuinam operationem, ut in calce responsionis docemur.

Super

In 6. Syno. generali a. tione 4. & 8. & 9.

Loco citate in argumē.

In epist. que incip. Quæris tu quidem, circa med.

In præca. epist. in 6.

Ca. 2. inter s. & medi pat is 1.

Est epist. c. 4. prin.

Dei verbum. Sicigitur patet, q̄ alia est operatio humana, in qua Pater, & Spiritus sanctus non comunicant nisi secundum acceptionem misericordiae suae: & alia est eius operatio, in quantum est Dei verbum, in qua communicant Pater, & Spiritus sanctus

In corp. art.

AD SECVNDVM dicendum, q̄ instrumentum dicitur aliquid agere ex eo, quod movetur à principali agente, quod tamen præter hoc potest habere propriam operationem secundum suam formam, ut de igne dictum est. Sicigitur actio instrumenti, in quantum est instrumentum, non est alia ab actione principalis agentis: potest tamen habere aliam operationem, prout est res quaedam. Sicigitur operatio, quæ est humanæ naturæ in Christo, in quantum est instrumentum divinitatis, nõ est alia ab operatione divinitatis: non enim est alia salvatio, qua saluat humanitas Christi, & divinitas eius: habet tamen humana natura in Christo, in quantum est natura quaedam, quandam propriam operationem præter divinam, ut dictum est.

In corp. a.

AD TERTIVM dicendum, q̄ operari est hypostasis subsistentis; sed secundum formam, & naturam, à qua operatio speciem recipit. & ideo à diversitate formarum, seu naturarum est diversa species operationum: sed ab unitate hypostasis est unitas secundum numerum, quantum ad operationem speciei. Sicut ignis habet duas operationes specie differentes, illuminare, & calefacere, s̄m differentiam lucis, & caloris, & tamen est vna numero illuminatio ignis semel illuminantis. Et similiter in Christo oportet, quod sint duæ operationes specie differentes s̄m eius duas naturas: quælibet tñ operationum est vna numero in Christo semel facta, sicut vna ambulatio, & vna sanatio.

D. 44.

AD QVARTVM dicendum, q̄ esse & operari est persona à natura, aliter tamen, & aliter. Nam esse, pertinet ad ipsam constitutionem personæ, & sic quantum ad hoc se habet in ratione termini, & ideo unitas personæ, requirit unitatem ipsius esse completi, & personalis: sed operatio est quidam effectus personæ secundum aliquam formam, vel naturam, vnde pluralitas operationum non præiudicat unitati personali.

AD QVINTVM dicendum, q̄ aliud est proprium operatum operationis divinae, & operationis humanæ in Christo: sicut operatum proprium divinae operationis est sanatio leprosi, operatum autem proprium humanæ naturæ est, eius contactus. Concurrent autem ambæ operationes ad vnum operatum, secundum quod vna natura agit cum communione alterius, ut dictum est.

Super Questionis 19. Artic. primum.

ARTICVLVS II.

Utrum in Christo sint plures operationes humane.

Titulus ex precedenti clarus est. In corp. tria sunt. primo, declaratur in cõi quid, & q̄ sit operatio humana, vel non humana, & similiter vna, vel multa. Secundo, declaratur hæc eadẽ in puro homine, applicando ad purum hominem eõter prædicta Tertio, applicando ad Christum, videtur q̄ sit vna conclusio. In Christo est vna

AD SECVNDVM sic procedit. Vt, q̄ in Christo sint plures humane operationes. Christus enim in quantum homo, cõicat cum plantis in natura nutritiva, cum animalibus autem in natura sensitiva, cum Angelis autem in natura intellectiva, sicut & ceteri homines: sed alia est operatio plantæ, in quantum est planta: & alia animalis, in quantum est animal, ergo Christus, in quantum homo, habet plures humane operationes.

titulus est animal, ergo Christus, in quantum est homo, habet plures humane operationes.

¶ 2. Præter. Potentia, & habitus distinguuntur s̄m actus: sed in anima Christi fuerunt diversæ potentia, & diversi habitus: ergo & diversæ operationes.

¶ 3. Præter. Instrumenta debent esse proportionata operationibus: corpus autem humanum habet diversâ membra differentia secundum formam. ergo diversis operationibus debent esse accommodata. Sunt ergo in Christo diversæ operationes secundum humanam naturam.

SED CONTRA est, quod sicut Damasc. * dicit in 3. lib. operatio sequitur naturam: sed in Christo est tñ vna natura humana: ergo in Christo fuit vna tantum operatio humana.

RESPON. Dicendum, q̄ quia homo est id, quod est secundum rationem, illa operatio d̄ esse simpliciter humana, quæ à ratione procedit per voluntatem quæ est rationis appetitus. Si qua autem operatio est in homine, quæ non procedit à ratione, & voluntate, non est simpliciter operatio humana: sed cõuenit homini s̄m aliquam partem humanæ naturæ: quæ quidem, s̄m ipsam naturam elementari corporalis, sicut ferri deorsum: quæque vero, s̄m virtutem anime vegetabilis, sicut nutriri, & augeri: quæque vero, s̄m partem sensitivam, sicut videre, & audire, imaginari, & memorari, concupiscere, & irasci. Inter quas operationes est differentia. Nam operationes anime sensitivæ sunt aliquantulum obediens rationi: & ideo sunt aliquantulum rationales, & humane, in quantum s̄ obediunt rationi, ut patet per Philo. in 1. Ethic. * Operationes vero, quæ sequuntur animam vegetabilem, vel et naturam elementari corporis, non subijciuntur rationi, vnde nullo modo sunt rationales, nec humane simpliciter, sed solum s̄m partem humanæ naturæ. Dictum est autem supra, * quod agens inferius agit per propriam formam, tunc est alia operatio inferioris agentis, & superioris: quod vero agens inferius non agit, nisi secundum quod est motum à superiori agente, tunc est eadẽ operatio superioris agentis, & inferioris. Sicigitur in quocumque homine puro alia est operatio elementari corporis, & anime vegetabilis ab operatione vo-

humana operatio multo magis, quam in quocumque homine.

¶ Quo ad primum, quia titulus duos terminos claudit. s̄ operationem humanam, & unitatem, vel pluralitatem, ideo Auctor primo operationem elucidaat humanam, & deinde illius unitatem, vel multitudinem in cõi. Dicit ergo tria.

Primum, Operatio humana simpliciter est, quæ à ratione procedit s̄m voluntatem, quia homo est homo per rationem, & per operationem, & per operationem reliquæ operationes attributæ homini, nõ humane nisi s̄m partem tñ, & sunt triplicis ordinis. s̄ ex natura elementari, ex anima vegetativa, ex anima sensitiva, & elementari.

Secundum, Differentia inter operationes hominis s̄m partem naturam humanam est, q̄ quaedam sunt participatiue quæque humane, ut quæ sunt partis sensitivæ: & quaedam non, ut quæ sunt partis vegetabilis, & elementaris.

Tertium, Subordinatum agentium propriis virtutibus, operationes sunt multæ, agere vero vna virtute vna est operatio.

¶ Nota hic duo. Primum, q̄ quia ratio (ut d̄ 9 Metaph.) est ad opposita, & ab electione, quæ est actus voluntatis determinatur, ideo ratio, & voluntas pro vno principio operationis humane cõputatur: & id est operatio esse à ratione, & à voluntate, quæ est appetitus rationis determinatiuus. Secundo, q̄ cum in litera d̄ operationem hominis non procedentem à voluntate convenire homini s̄m aliquam partem humanæ naturæ, & subdistinguitur pars humanæ naturæ in elementarem, vegetabilem, & sensitivam, dubium surgit de primo actu intellectus, qui est hominis, & nõ a voluntate, nec ab aliqua harum partium. Vnde dupliciter potest intelligi litera p̄sens: primo, ut sit sermo de genere operationis, ut q̄ sensus est, si quod genus operationis est

